

«Ο Έχως»

Πρέπει να ήμουν τριών χρονών, όταν οι Τούρκοι σκότωσαν τον πατέρα μου. Για χάρη του με έβγαλαν Δημήτρη. Στη Μάκρη της Μικράς Ασίας ζούσαμε τότε. Ήμασταν μία εύπορη οικογένεια.

Μια μέρα του 1922 πρέπει να ήταν, η μάνα μου μας φώναζε, εμένα και τον αδερφό μου μαζί με τον παππού μου. Μας είπε για τις αναταραχές στη Σμύρνη. Φοβόταν. Την άλλη μέρα κιόλας, αφού κρύψαμε δύο γαζοντενέκες με χρυσό στον τοίχο της αυλής, φύγαμε. Το ταξίδι ήταν πολύ δύσκολο και η θάλασσα, που άλλοτε αγνάντευα με λαχτάρα να τη συναντήσω, έγινε ξάφνου άγρια σαν θηρίο που με τα νύχια του έγδερνε τα πλαϊνά της βάρκας με τόση ορμή που πιστέψαμε πολλές φορές πως δεν θα τα καταφέρναμε. Μετά από τρεις μέρες φτάσαμε στις βόρειες ακτές της Κρήτης. Ένωθα σαν τον Οδυσσέα στον επικό του νόστο που μαθαίναμε στο σχολείο. Εγώ ένα παιδί δεκάξι χρονών που από τα μεγαλεία με μιας έπεσα στην άβυσσο της φτώχειας. Ευτυχώς η μάνα με τις λίγες λίρες που είχε κρύψει στα ρούχα μας, μας βοήθησε να σταθούμε στα πόδια μας.

Ο αδερφός μου έφυγε στην Αθήνα και αργότερα τον ακολούθησε και η μάνα μου. Δεν τους ξαναείδα παρά τις λίγες φορές που πήγα στην πρωτεύουσα. Εγώ έμεινα εδώ στην Αλικαρνασσό, λόγω του έρωτα για τη Ρηνιώ μου. Τώρα κάνω τη δεύτερή μου δουλειά με μεγάλη επιτυχία. Έμπορος λιανικής και χονδρικής, απ' όλα έχω. Από εκεί και το παρατσούκλι μου, «ο Έχως», έτσι με ξέρουν όλοι πια. «Το μήλο κάτω από τη μηλιά θα πέσει», θα έλεγε η μάνα μου. Αλλά τι να περιμένει κανείς, με δύο γενιές εμπόρων στους προγόνους μου;

Μια μέρα καθώς απολάμβανα το πρωινό μου, δηλαδή μια πεντάκιλη γαβάθα γιαούρτι και δυο μεγάλες φρατζόλες ψωμί στο κάρο μου μπροστά από το μαγαζί μου, κοντοστάθηκε μπροστά μου ένας σκυφτός και ταλαιπωρημένος άντρας. Κοιτώντάς με μου είπε με θάρρος «Πάρε με, αφέντη, στη δούλεψή σου. Μου 'πανε πως βοηθάς αυτούς που δυστυχούνε». Τα ροζιασμένα χέρια του έδειχναν πως ήξερε από σκληρή δουλειά. Και τα μάτια του μαρτυρούσαν τίμιο άνθρωπο. Έτσι τον πήρα για να κάνει τις μικροπαραδόσεις στα γύρω χωριά. Δεν το φοβόταν το περπάτημα, ίσα ίσα που φαινόταν ότι του άρεσε.

Στην αρχή είχα κάποιες ανησυχίες, τι άνθρωπος ήταν ο Σήφης, έτσι τον ελέγανε. Λιγομίλητος, δουλευταράς, παράξενος όμως. Δεν τον είχα δει ποτέ να κάνει τον σταυρό του. Μια μέρα περνούσα από τη γειτονιά του. Σε ένα χάλασμα έμενε, μια αυτοσχέδια παράγκα, απ' αυτές που είχαν στηθεί για τους συντοπίτες μου τον πρώτο καιρό. Μόλις με είδε σαν να ντράπηκε που είδα τη φτώχεια του. Δέχτηκα την πρόσκληση να με φιλέψει. Ένα καρβέλι ψωμί και ελιές τσιμπήσαμε. «Εδώ μένω, αλλά δεν είναι το σπίτι μου εδώ», μονολόγησε. Μου είχε πει ότι πριν έρθει στην πόλη ήταν στη δούλεψη ενός βοσκού πάνω στα βουνά. Δεν τον ρώτησα τίποτα άλλο, μου ακούσε ο λόγος του.

Την άλλη μέρα το πρωί τον κάλεσα στο γραφείο μου. Τον χτύπησα στοργικά στην πλάτη και παραλίγο να τον ρίξω κάτω. Του είπα πως από εδώ και πέρα θα μπορεί να

παίρνει ό,τι χρειάζεται από το μαγαζί δωρεάν και του έδωσα τον διπλάσιο μισθό. Αυτή τη φορά δεν άντεξε και έβαλε τα κλάματα και μέχρι το μεσημέρι δεν σταμάτησε να μου λέει ευχαριστώ.

Περνώντας ο καιρός ήμουν πολύ ευχαριστημένος από τον Σήφη και είπα να τον καλέσω στο δικό μου σπίτι για φαγητό. Δεν ξέρω γιατί συγκινήθηκε τόσο, γι' αυτό και είπα στη Ρηνιώ να τον περιποιηθεί ιδιαίτερα στο τραπέζι.

Ντολμαδάκια με γιαούρτι που ήταν τ' αγαπημένο μου φαγητό από παιδί και μελιτζάνες μαγειρεμένες με τη συνταγή της μάνας άχνιζαν στα πιάτα. Ο Σήφης καθόταν αμίλητος, όπως πάντα, αλλά τα μάτια του γύριζαν σε κάθε γωνιά του σπιτιού. Σαν παλάτι, σκέφτηκα, θα το βλέπει, μπροστά στο δικό του και για να τον παρηγορήσω είπα «Και εμένα, Σήφη, το σπίτι δεν είναι δικό μου, έχω λίγες δόσεις ακόμα για να πάρω το χαρτί. Εμείς να είμαστε καλά και τα σπίτια χαλούν και ξαναφτιάχνονται». Και το φαί ίσα που το άγγιξε παρά τα καλαμπούρια μου και τα πειράγματά μου, σαν να του καθόταν κόμπος κάθε μπουκιά στο λαιμό, σαν ένα βάρος που δεν άντεχε. Με τις ρακές κάπως ξεθάρρεψε και ζήτησε να βγει στον κήπο να καπνίσει. Τον ακολούθησα παρόλο που τσιγάρο δεν είχα βάλει στο στόμα μου.

Βγήκα στον κήπο, άφαντος ο Σήφης. Ένας γδούπος από το πηγάδι με ξάφνιασε. Πλησίασα και τον είδα να βγαίνει μούσκεμα και να έρχεται μπροστά μου. Τα μάτια του έσταζαν σαν τα βρεγμένα του ρούχα. Κρατούσε σφιχτά κάτι στη μια του παλάμη και με την άλλη έπιασε το χέρι μου και είπε «Αφέντη μου, σ' ευχαριστώ. Το φυλαχτό της μάνας το πέταξα στο πηγάδι, όταν μας έδιωξαν, να μείνει εδώ να φυλά το σπίτι. Οι άλλοι έφυγαν με την ανταλλαγή, εγώ έμεινα. Εδώ είναι η γη που γεννήθηκα, εδώ είναι ο τόπος μου, εδώ είναι το σπίτι μου».

Του έπιασα τα χέρια και τ' σφιξα λέγοντάς του «πάμε να πιούμε τις ρακές που αφήσαμε στο τραπέζι, πάμε μέσα στο σπίτι μας».

Ασκληπιός